

TÜRKİYE GÜVEN ARAŞTIRMASI 2023 SEÇİMLERİ KAMPANYA ANALİZİ GELENEKSEL MEDYA RAPORU

TEMMUZ, 2024

Giriş

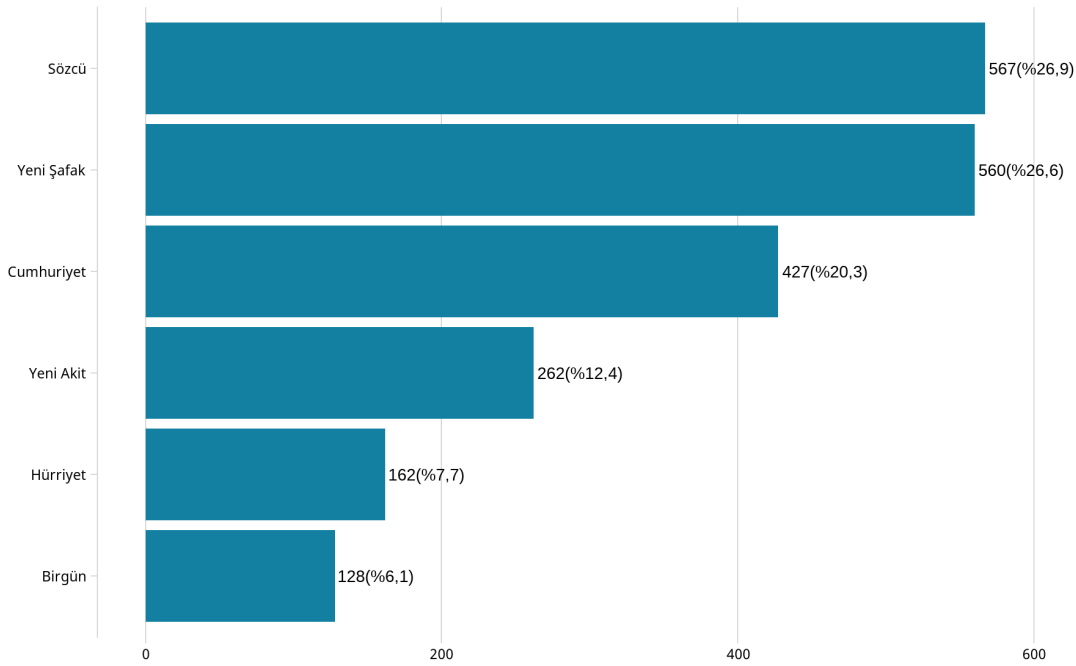
Bu rapor 2022 yılında TÜBİTAK 1001 Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı tarafından desteklenmeye hak kazanan Türkiye Güven Araştırması'nın (TGA) iş paketlerinden biri olan seçim kampanyaları takibi çalışmalarındaki ikinci parçayı oluşturmaktadır. Bu doğrultuda 2023 Türkiye Genel Seçimi döneminde yayınlanmış haberlerin hem sosyal medya hem de geleneksel medya üzerinden içerik takibi yapılmıştır. Geleneksel medya içerik takibi için ideolojik skalanın her iki ucunda ve görece ortasında olarak nitelendirilebilecek 6 adet gazete belirlenmiştir. Bu doğrultuda Yeni Çağ, Akit, Yeni Şafak, Hürriyet, Sözcü, Cumhuriyet ve Bir Gün gazeteleri seçilmiştir. Bu gazetelerin ilgili sayılarının temini Milli Kütüphane arşivinden sağlanmıştır. İlk olarak, iki tur halinde düzenlenen 2023 Genel Seçimleri ile ilgili haberlerin takibi açısından söz konusu gazetelerin 15 Nisan-1 Haziran tarihleri arasındaki sayılarının ilk sayfalarına ulaşılmış, ardından ilgili haberlerin devam sayfalarını incelemek üzere tarama yapılmıştır. Gazetelerin içeriğini uzlaşmış bir kategorizasyon çerçevesinde inceleyebilmek için bir kod şeması oluşturulmuştur. Bu kod şeması, sosyal medya içerik analizinde kullanılan kod şeması temel alınarak hazırlanmıştır. Söz konusu gönderilerin haber türü olarak niteliği, alıntılı olduğu kaynaklar (söyleyen kişi/parti), hedeflediği parti veya siyasi aktörler tespit edilmiştir. Ardından içeriğin negatif olup olmadığı ve kişiselleştirme içerip içermediği ortaya konmuştur. Bu doğrultuda kişiselleştirmenin siyasi aktörler üzerinden okunması ve magazinleştirme için özel hayata referans verilmesi durumu göz önünde bulundurulmuştur. Magazinleştirme kategorisi altında değerlendirilen içerikler için Van Aelst vd. (2012)'nin kodlama şemasından yararlanılmıştır.

Bu raporda, ilk olarak “Verilere Genel Bakış” başlığı altında verilerin bütününe ilişkin betimsel istatistik sunulacaktır. Ardından, söz konusu veriler görünürlük, ton, zamansal odak, kişisel içerik, siyasi içerik ve basın-parti paralelizmi açısından ayrı ayrı blok, ittifak ve parti bağlamında değerlendirilecektir.

Türkiye Güven Araştırması, bilime, siyasete ve medyaya olan güven dalgalanmalarının kalitesiz enformasyon kaynaklı olduğunu ileri sürmektedir.

VERİLERE GENEL BAKIŞ

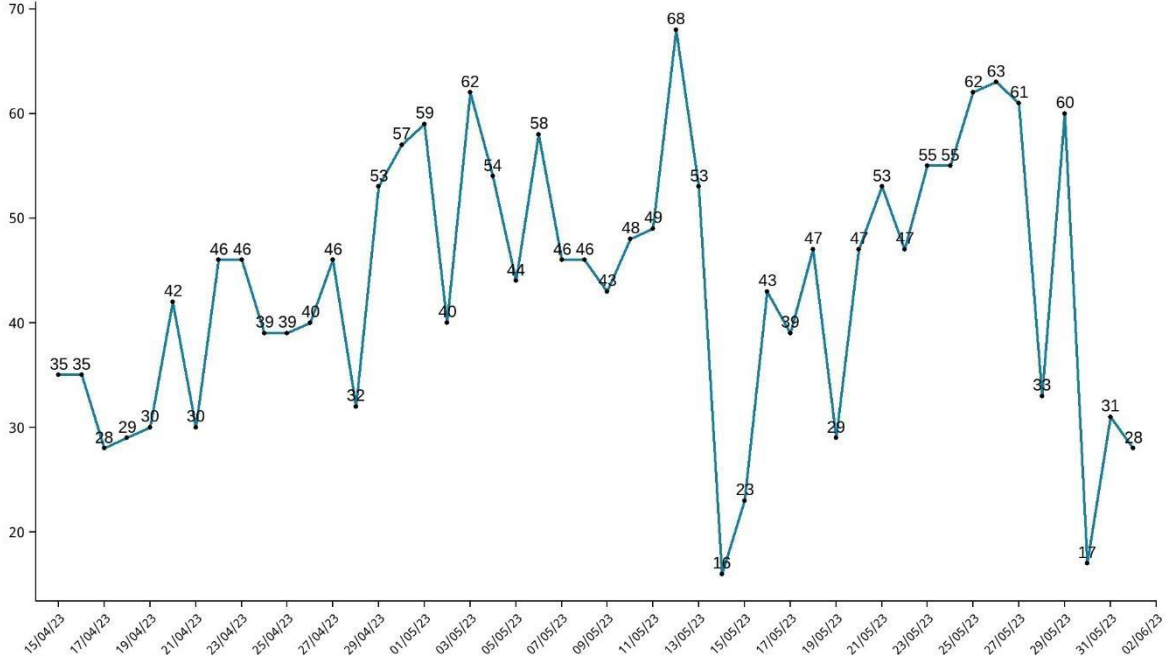
Geleneksel medya içerik takibi için belirlenen 6 gazetenin, seçim dönemine denk gelen ve 15 Nisan-1 Haziran 2023 tarihleri arasında yayımlanan sayılarından toplam 2.106 siyasetçi/siyasi aktör açıklaması elde edilmiştir. Yapılan içerik analizinde, siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarını doğrudan alıntılan haber içerikleri incelenmiş; köşe/düşünce yazısı, siyasi haber veya yorumlanmış içerikler analizin dışında bırakılmıştır. Bu doğrultuda ilgili raporda paylaşılan bulgular, yalnızca siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarını doğrudan alıntılan haber içeriklerine yöneliktir.



Şekil 1. Gazetelere Göre Analiz Edilen Haber Sayıları ve Yüzdeleri

Şekil 1, 15 Nisan-1 Haziran 2023 tarihleri arasında, belirlenen gazetelerden topladığımız siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarının sayısını ve yüzdesini göstermektedir. 567 alıntı ile yüzde 26,9 oranında en yüksek siyasetçi açıklamasına yer veren gazetenin Sözcü olduğu görülmektedir. Yeni Şafak Gazetesi ise 560 siyasetçi açıklaması ve yüzde 26,6 oranı ile onu takip etmektedir. Seçim dönemi yayınlanan haber içeriğinde siyasi aktörlerin doğrudan

alıntılarında en az yer veren gazetenin ise yüzde 6,1 oranı ve 128 siyasetçi açıklamasıyla Bir Gün Gazetesi olduğu gözlemlenmiştir.



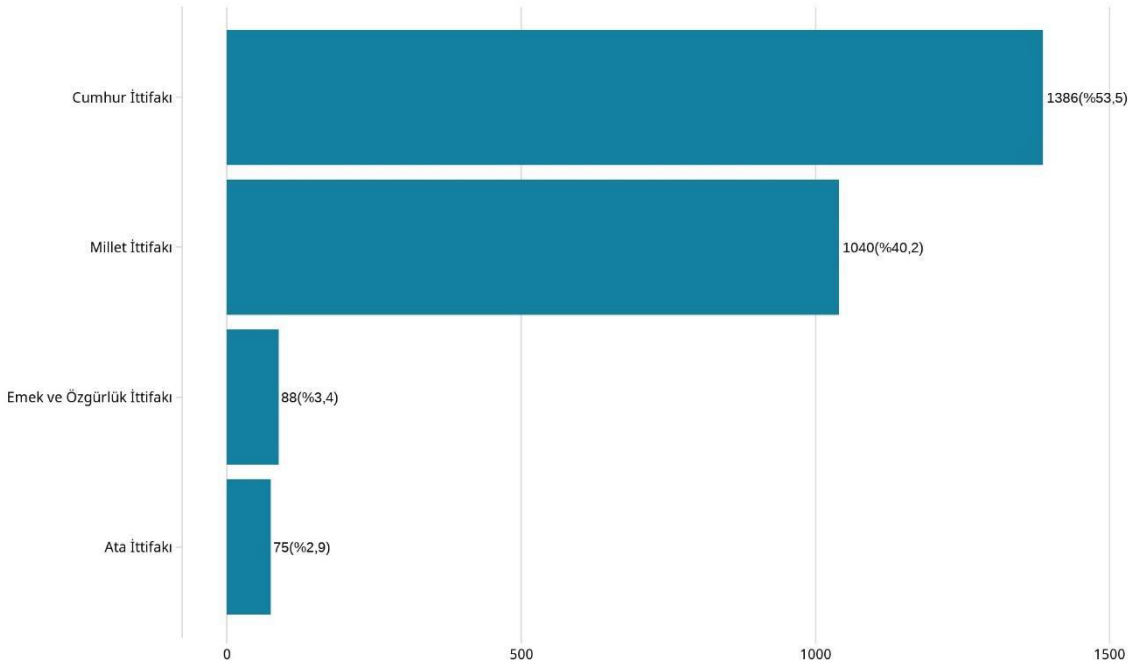
Şekil 2. Günlere Göre Analiz Edilen Haber Sayıları

Şekil 2’de 15 Nisan ile 1 Haziran tarihleri arasında altı gazetede yer alan siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarının sayıca günlere göre dağılımı gösterilmektedir. Sosyal medya analizindeki benzer şekilde grafik, seçime doğru siyasi aktör açıklamalarının sayısının arttığını ve seçim günleri olan 14 ve 28 Mayıs tarihlerinde düşüş yaşandığını göstermektedir. Grafikte görüldüğü üzere, seçimden sonraki günlerde siyasetçi açıklamalarının belirgin şekilde azaldığı tespit edilmiştir.

Seçim tarihi yaklaştıkça gazete haberlerinin sayısında artış gözlemlenmektedir.

GÖRÜNÜRLÜK

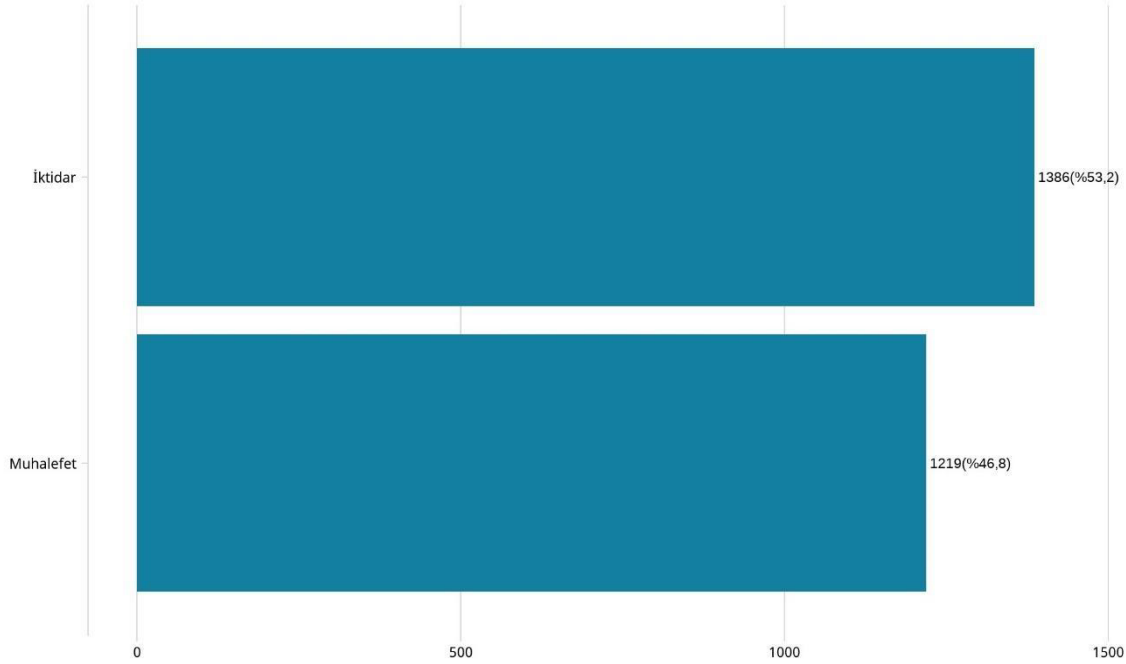
Siyasi kampanyalarda medya görünürlüğü, bir seçimin sonucunu önemli ölçüde etkileyebilecek kritik bir faktördür. Medya görünürlüğü gazetecilik tarzı, editoryal seçim kriterleri ve ideolojik konum gibi pek çok unsur çerçevesinde şekillenir ve sonuç olarak her siyasi aday, parti veya ittifak medyada eşit derecede ilgi görmez. Bu çerçevede Mayıs 2023 Türkiye Genel Seçimlerine yönelik belirlenen zaman aralığında belirlenen altı gazetenin en fazla hangi siyasetçi, ittifak ve partinin açıklamalarına yer verdiğini anlamak için siyasetçilerin seçim dönemine yönelik mesajları görünürlük açısından analiz edilmiştir.



Şekil 3. İttifakların Genel Görünürlüğü

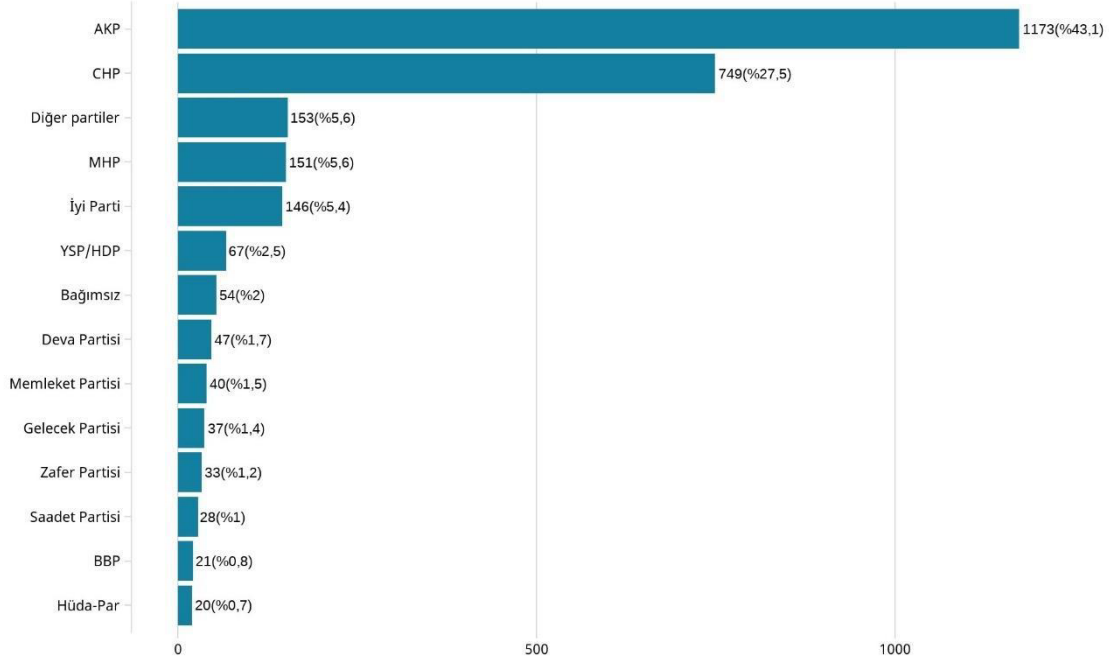
Şekil 3, 15 Nisan-1 Haziran 2023 aralığında yayımlanan altı gazetede siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarının görünürlüğünün ittifak bazında incelenmesini göstermektedir. Cumhuriyet İttifakı yüzde 53,5'lik bir oranla en yüksek görünürlüğe sahip iken, Millet İttifakı yüzde 40,2'lik oranla onu takip etmektedir. Emek ve Özgürlük İttifakı yüzde 3,4 görünürlük oranıyla üçüncü sırada yer alırken, Ata İttifakı yüzde 2,9'luk bir oranla en düşük görünürlüğe sahiptir. Bağımsız adaylar ve herhangi bir ittifaka bağlı olmayanlar çok düşük bir orana sahip olduğu için yüzdelik dilime dahil edilmemiştir. Söz konusu grafik, sosyal medya içerik analiziyle benzerlik göstermekte ve geleneksel medyada Cumhuriyet İttifakı'nın açıklamalarına diğer ittifaklara kıyasla daha fazla yer verildiğini göstermektedir.

Tüm gazetelerde Cumhuriyet İttifakı diğer ittifaklara nazaran daha fazla görünürlüğe sahip oldu.



Şekil 4. Blokların Genel Görünürlüğü

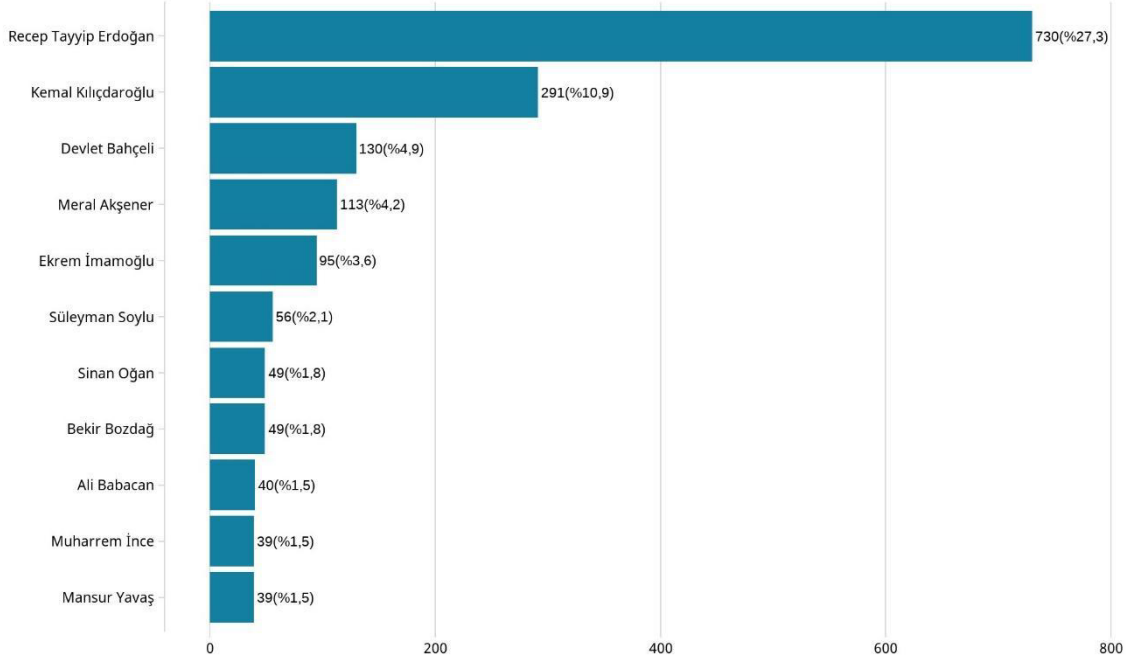
Şekil 4, 15 Mayıs-1 Haziran 2023 aralığında yayımlanan altı gazetede siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarının görünürliğünün blok bazında incelenmesini göstermektedir. Grafiğe göre iktidar bloğunun görünürlük oranı 1386 siyasi açıklamayla yüzde 53,2 iken muhalefet bloğunun görünürlük oranı 1219 açıklamayla yüzde 46,8'de kalmıştır. Aradaki fark sosyal medya analizindeki kadar belirgin olmasa da, iktidar bloğunun açıklamalarının geleneksel medyada da muhalefete kıyasla daha görünür olduğu söylenebilir.



Şekil 5. Partilerin Genel Görünürlüğü

Şekil 5, 15 Nisan-1 Haziran 2023 aralığında yayımlanan altı gazetede açıklamalarına en çok yer verilen partilerin karşılaştırmalı bir analizini sunmaktadır. Grafik, belirlenen gazetelerde siyasi açıklamalarına en çok yer verilen partinin 1173 açıklama ile yüzde 43,1 oranında AKP olduğunu göstermektedir. İkinci sırada ise 749 siyasetçi açıklaması ve yüzde 27,5 oran ile CHP'nin yer aldığı görülmektedir. Hüda-Par, alıntılanma oranı yüzde 0,7 ile en düşük parti olmuştur.

Seçilen tüm gazetelerdeki siyasi beyanatların yüzde 43'ü Adalet ve Kalkınma Partisi hakkında idi.



Şekil 6. En Yüksek Görünürlüğe Sahip On Siyasetçi

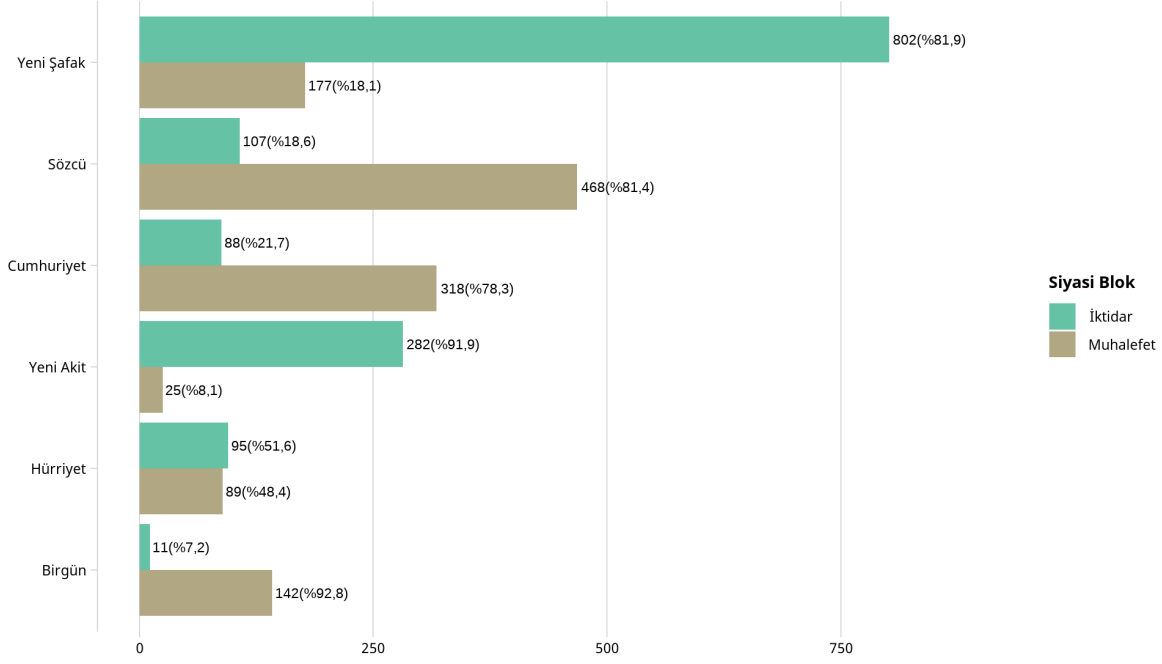
Şekil 6, 15 Mayıs-1 Haziran 2023 aralığında yayımlanan altı gazetede açıklamaları en çok alıntılanan siyasetçilerin/siyasi aktörlerin karşılaştırmalı bir analizini sunmaktadır. Söz konusu grafikte içerik analizine tabi tutulan 2106 siyasetçi açıklamasından 730 tanesinin yüzde 27,3 oranıyla Recep Tayyip Erdoğan'a ait olduğu görülmektedir. Yüzde 10,9'unun ise Kemal Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarını içerdiği görülmektedir. İncelenen gazeteler arasında açıklamalarına en az yer verilen siyasetçi yüzde 1,5 oranıyla Mansur Yavaş olmuştur. Söz konusu şekil, açıklamalarına en çok yer verilen ittifak, blok ve parti grafikleriyle tutarlı bir sonuç ortaya koymuştur.

BASIN-PARTİ PARALELİZMİ

Basın-parti paralelizmi, medya kuruluşları ile siyasi partiler arasındaki uyum ve yakınlık temelinde medya kuruluşları ile siyasi partiler arasındaki ilişkiyi tanımlayan bir kavramdır. Bu olgu, medya kuruluşlarının yayıncılık anlayışı ve haber içerikleri belli siyasi ideolojiler veya partilerle aynı çizgide olduğunda görülmektedir. Terim ilk kez Colin Seymour-Ure tarafından 1974 tarihli *The Political Impact of Mass Media (Kitle İletişim Araçlarının Siyasi Etkisi)* adlı kitapta öne sürülmüştür. Basın-parti

Gazetelerde bulunan siyasi beyanların yüzde 46'sı muhalefet bloğu hakkında idi.

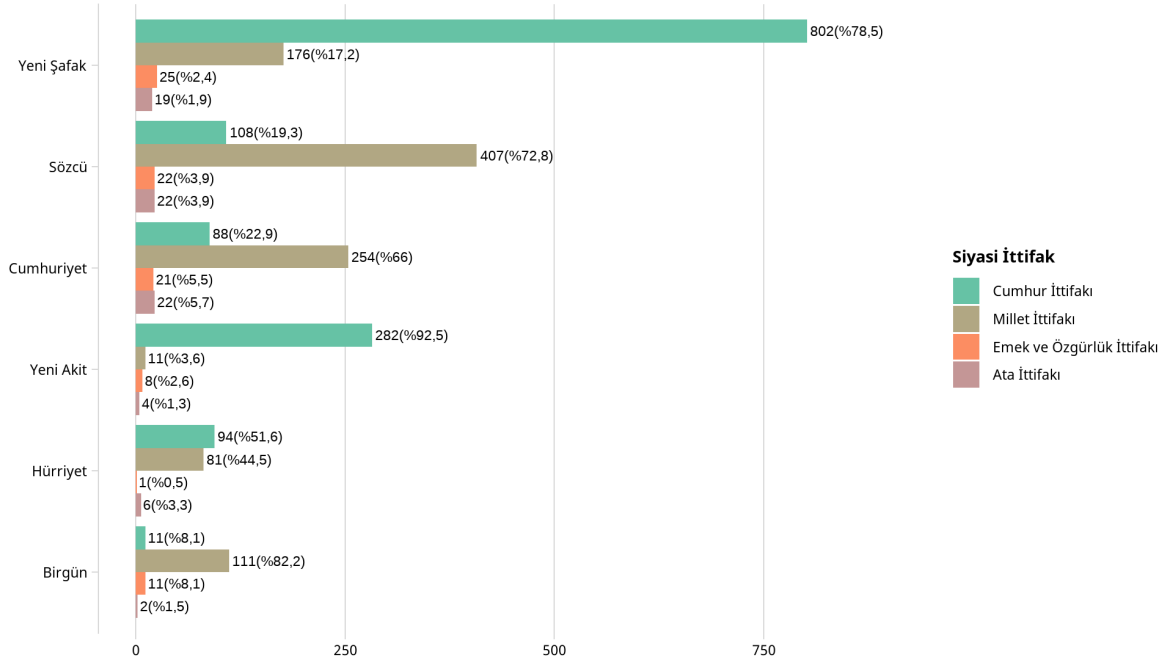
paralelizminin düzeyi ülkeden ülkeye değişmekle birlikte özellikle Türkiye gibi siyasi olarak kutuplaşmış ülkelerde yüksek olduğu bilinmektedir (Çarkoğlu vd., 2014). Çoğulcu demokrasinin bir çıktısı olarak basın özgürlüğü ve çok sesli habercilik anlayışı, totaliter toplumlarda kendini basın-parti paralelizmi bağlamında göstermektedir. Bu başlık altında gazetelerdeki siyasetçi/siyasi aktör açıklaması içeren haber içerikleri, basın-parti paralelizmi bağlamında değerlendirilecektir.



Şekil 7. Blok Bazında Basın-Parti Paralelizmi

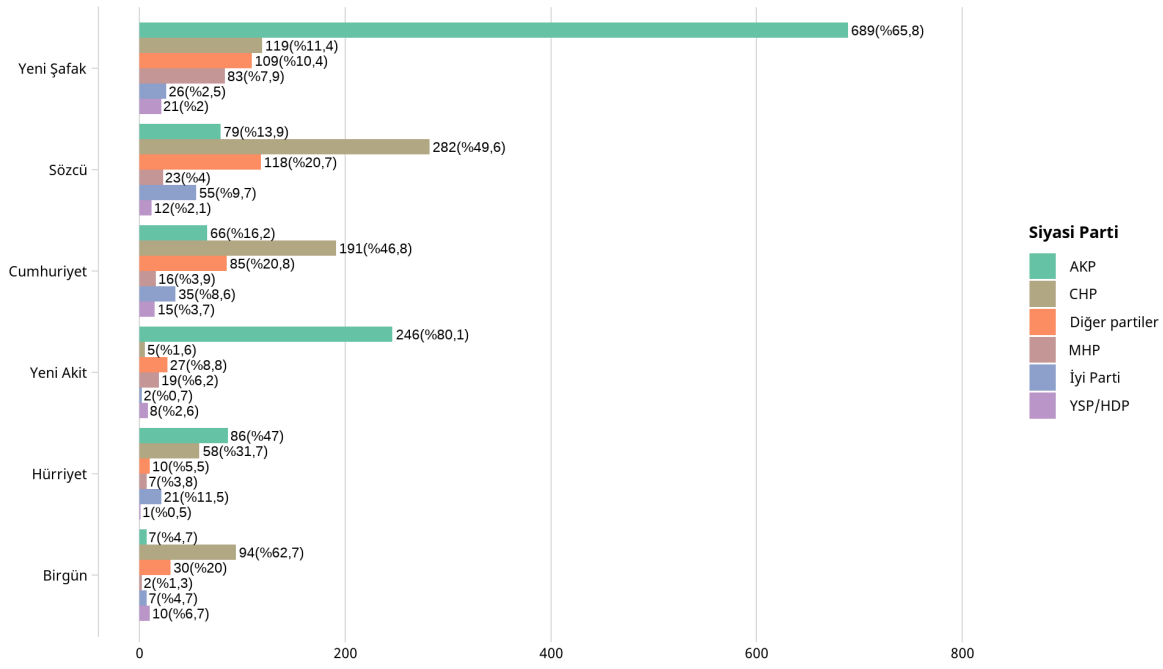
Şekil 7’de, belirlenen altı gazetede iktidar ve muhalefet bloğunda yer alan siyasi aktörlerin açıklamalarına ne ölçüde yer verildiği incelenmiştir. Söz konusu grafik, ideolojik yelpazenin sağ tarafına yakınlığı ile bilinen gazetelerin iktidar bloğuna mensup siyasi aktörlerinin açıklamalarına daha fazla yer verdiğini göstermektedir. Benzer durum, muhalefet bloğuna mensup siyasi aktörlerinin açıklamalarına daha sık yer veren sol eğilimli diğer gazeteler için de geçerlidir.

İdeolojik yelpazenin sağında kalan gazeteler iktidar bloğuna daha fazla yer verirken sol eğilimli gazetelerde muhalefet bloğu öne çıktı.



Şekil 8. İttifak Bazında Basın-Parti Paralelizmi

Şekil 8, 15 Nisan- 1 Haziran 2023 tarihleri arasında, ilgili gazetelerin siyasi aktörlerin açıklamalarına yer verme düzeyi üzerinden ittifak bazında basın-parti paralelizmi incelemesini sunmaktadır. Yeni Şafak, Yeni Akit ve Hürriyet gazetelerinin Cumhuri İttifakı'na bağlı siyasi aktörlerin açıklamalarına daha fazla yer verdiği tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra Sözcü, Cumhuriyet ve Birgün gazetelerinin Millet İttifakı'na bağlı siyasi aktörlerin açıklamalarına ağırlık verdiği görülmektedir. Söz konusu durum, Türkiye'de basın-parti paralelizminin seçim dönemi gazete haberleri üzerinden belirgin şekilde kendini gösterdiğine işaret etmektedir.

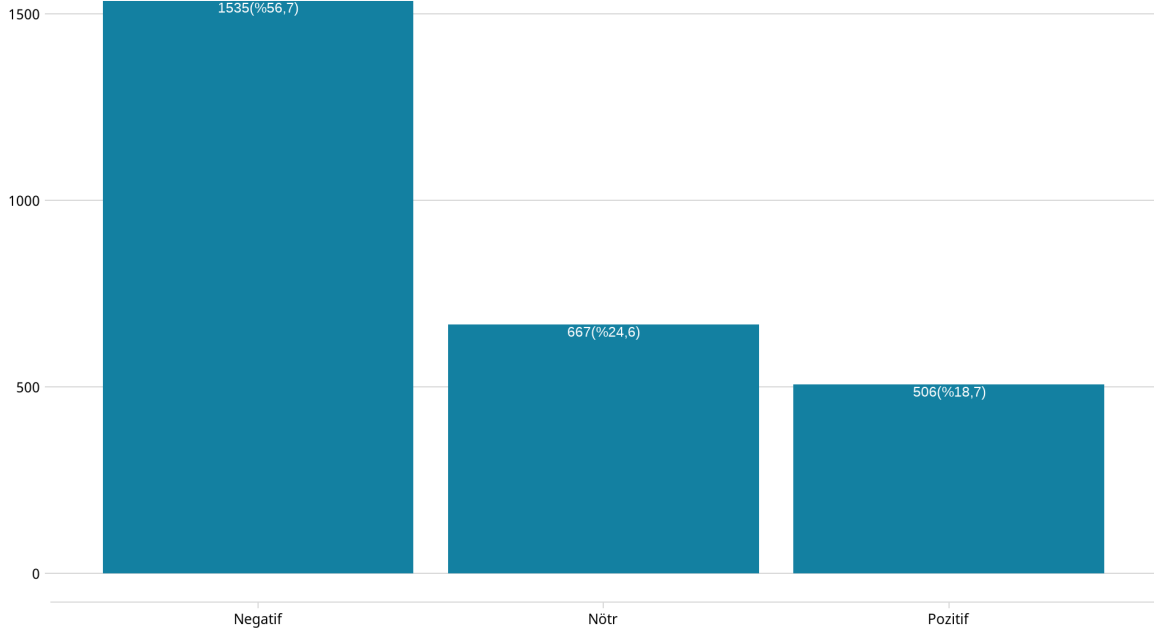


Şekil 9. Partilerin Gazete Bazında Görünürlüğü

Şekil 9, 15 Nisan- 1 Haziran 2023 tarihleri arasında, ilgili gazetelerde partilerin siyasi açıklamalarına ne ölçüde yer verildiğini göstermektedir. Yeni Şafak, Yeni Akit ve Hürriyet gazetelerinin AKP'li siyasi aktörlerinin açıklamalarına daha fazla yer verdiği tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra Sözcü, Cumhuriyet ve Birgün gazetelerinin açık bir farkla CHP mensubu siyasi aktörlerin açıklamalarına daha çok ağırlık verdiği görülmektedir.

SİYASETÇİ AÇIKLAMALARININ TONU

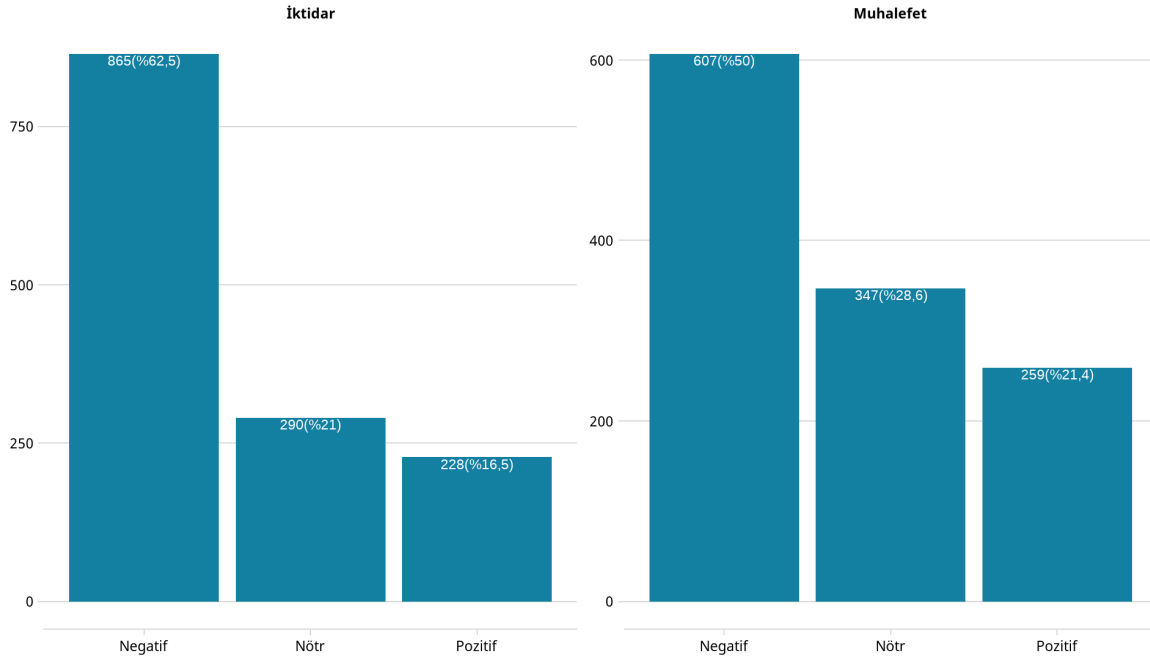
Bu başlık altında, siyasetçi/siyasi aktörlerin belirlenen gazetelerde seçim kampanyası boyunca yaptıkları açıklamaların tonu incelenmiştir. Bu açıklamalar “Pozitif”, “Negatif” ve “Nötr” olmak üzere üç başlık altında kategorize edilerek değerlendirilmiştir.



Şekil 10. Analiz Edilen Haber İçeriklerinin Genel Tonu

2023 Türkiye Genel Seçimleriyle ilgili gazete haberlerindeki siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarının tonu Şekil 1’de de görüldüğü gibi, 3 ayrı kategoride sınıflandırılmıştır. Bu açıklamaların yüzde 56,7’si negatif içeriklerden oluşurken yüzde 18,7’si pozitif içeriklerden oluşmaktadır. Açıklamaların yüzde 24,6’sının ise nötr içerik olduğu görülmektedir.

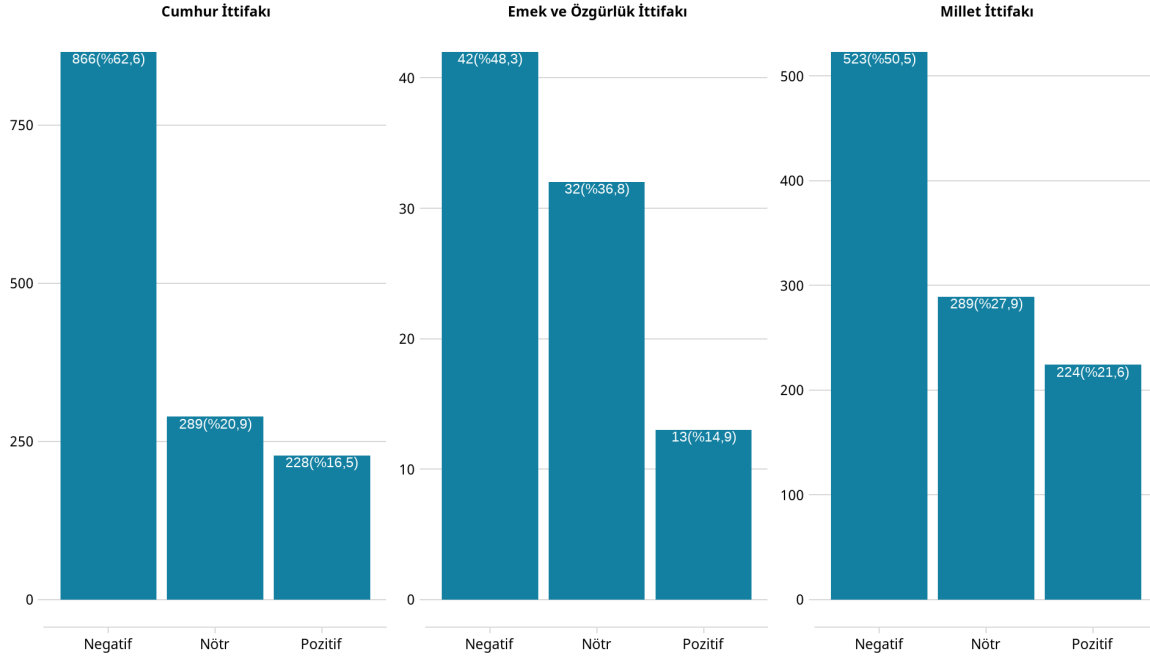
Gazetelerdeki siyasi beyanatların yarısından fazlası negatif içerikte idi.



Şekil 11. Blok Bazında Ton

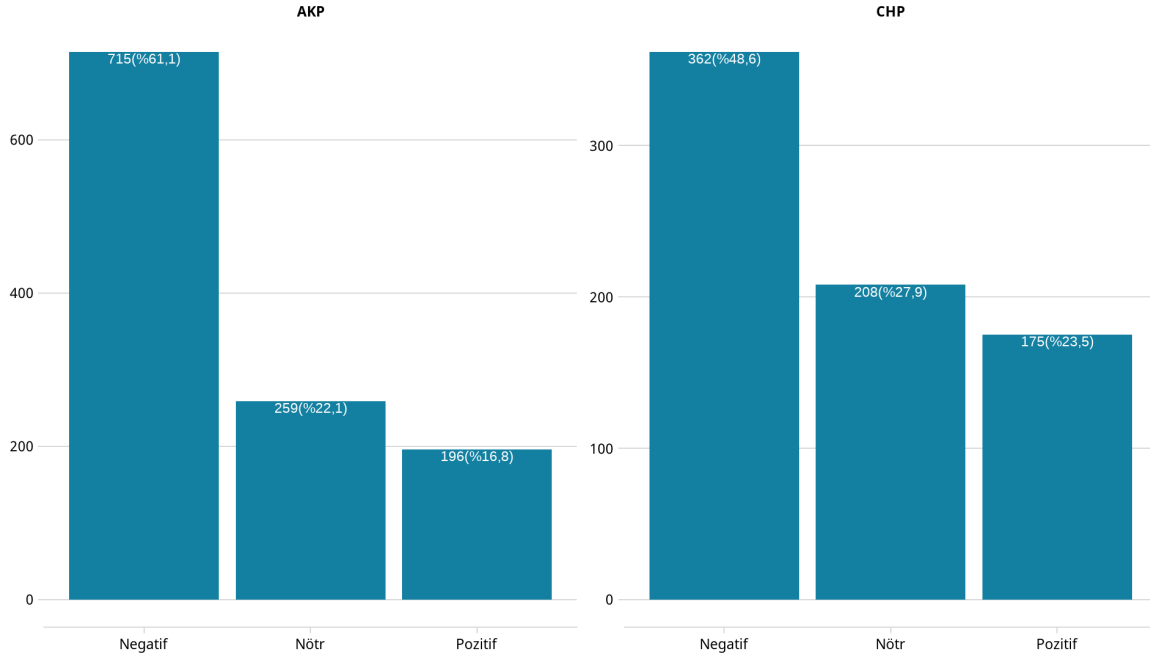
Siyasi beyanatlarda negatif ton ağırlıklı olarak iktidar bloğu tarafından kullanıldı.

Şekil 11'de analiz edilen haberlerin tonunun bloklardaki yansıması görülmektedir. Bu grafiğe göre iktidar bloğunda yer alan siyasetçilerin/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 62,5'i negatif içerik iken yüzde 16,5'i pozitif içeriktir. Muhalefet bloğunda yer alan siyasetçilerin/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 50'sinin negatif, yüzde 21,4'ünün pozitif olduğu görülmektedir.



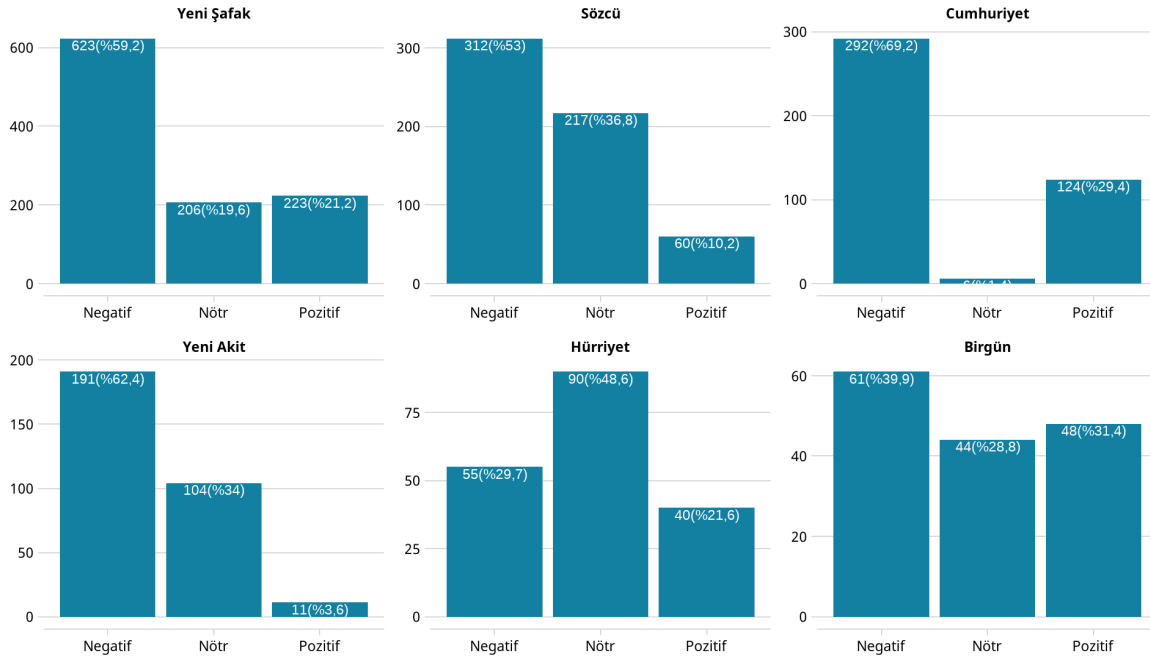
Şekil 12. İttifak Bazında Ton

Siyasetçilerin/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların içeriğinin tonu Şekil 12’de ittifaklar özelinde incelenmiştir. Cumhur İttifakı’na mensup siyasetçilerin/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 62,6’sı negatif iken yüzde 16,5’i pozitiftir. Emek ve Özgürlük İttifakı’na mensup siyasetçilerin/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 48,3’ü negatif iken yüzde 14,9’u pozitiftir. Millet İttifakı’na mensup siyasetçilerin/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 50,5’i negatif iken yüzde 21,6’sı pozitiftir.



Şekil 13. Parti Bazında Ton

Şekil 13'te yer alan grafikler AKP ve CHP'ye mensup siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarının negatif, pozitif ve nötr olmak üzere üç kategorideki dağılımını iki parti için ayrı ayrı göstermektedir. AKP'ye mensup siyasetçilerin/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 61,1'i negatif iken yüzde 16,8'i pozitifdir. CHP'ye mensup siyasetçilerin/siyasi aktörlerin ise yaptığı açıklamaların yüzde 48,6'sı negatif iken yüzde 23,5'i pozitifdir. Bulgular seçimlerde bütün parti ve ittifakların ağırlıklı olarak negatif kampanyalar yürüttüklerini göstermektedir.

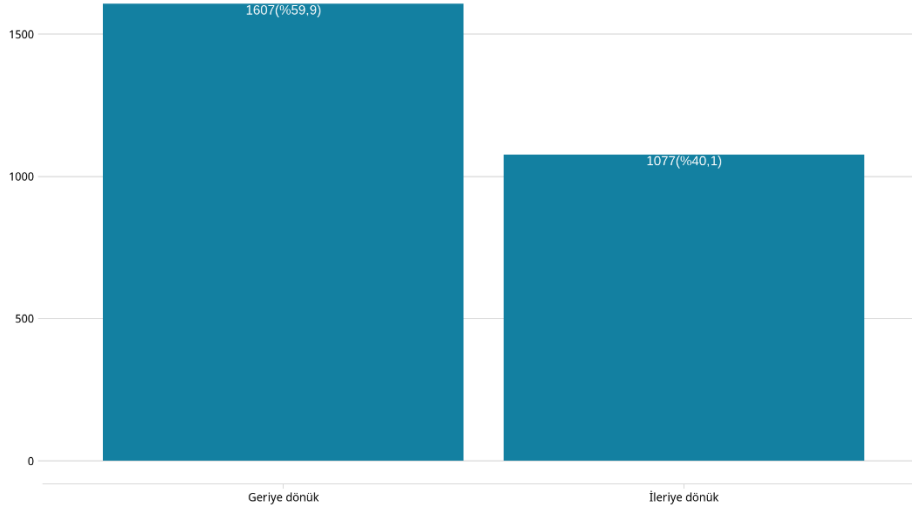


Şekil 14. Gazetelerin Genel Tonu

Şekil 14, 2023 Türkiye Genel Seçimleri hakkında siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarını içeren gazete haberlerinin negatif ve pozitif içerik dağılımını göstermektedir. Araştırmada yer alan Hürriyet hariç tüm gazetelerde negatif içeriklerin pozitif içeriklerden daha fazla olduğu gözlemlenirken, en fazla negatif içeriğe yüzde 69,2 ile Cumhuriyet Gazetesi'nde rastlanmaktadır. Hürriyet gazetesi ise yüzde 43,6 ile en yüksek nötr tona sahiptir.

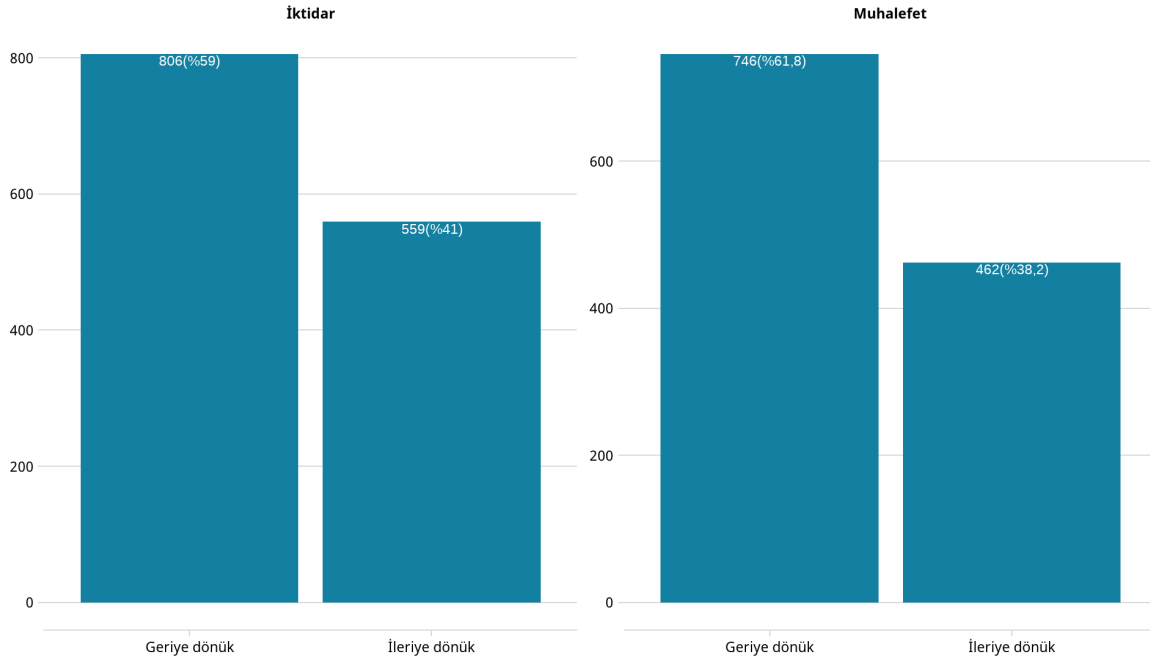
ZAMANSAL ODAK

İlgili başlık siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarındaki zamansal odağa dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, açıklamalar “Geriye dönük” ve “İleriye dönük” olmak üzere iki kategori altında incelenmiştir. Herhangi bir kategoriye girmeyen açıklamalar ise “Diğer” başlığı altında toplanmıştır.



Şekil 15. Genel Zamansal Odak

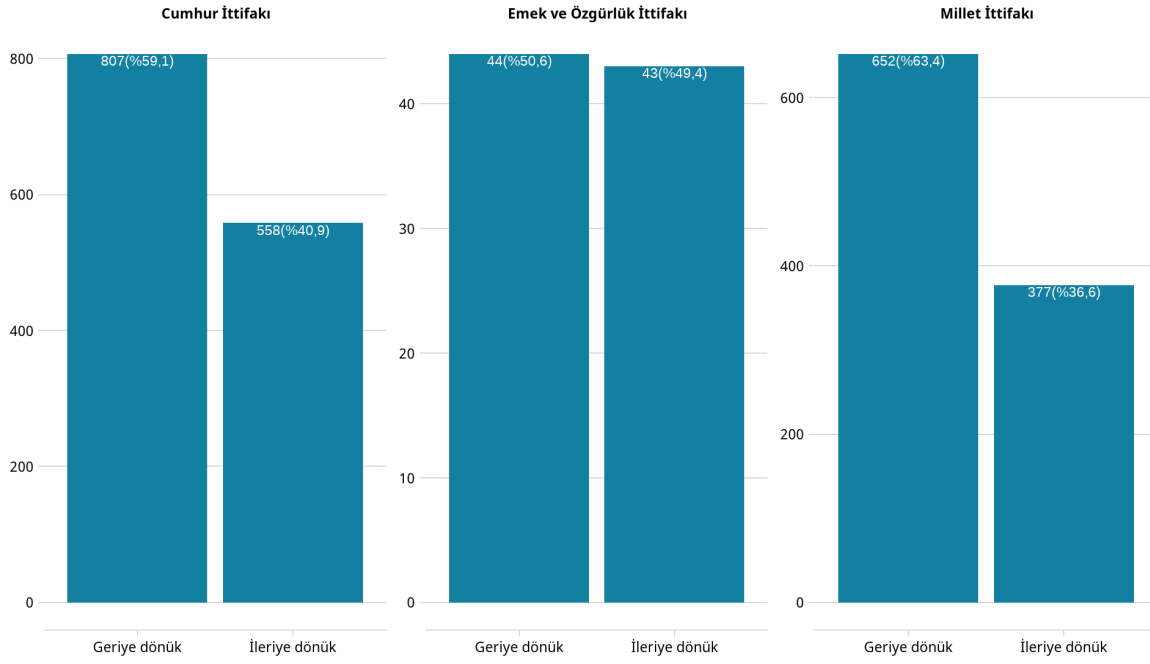
Şekil 15'te, siyasetçi/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların genel zamansal odak grafiğine yer verilmiştir. Siyasetçi/siyasi aktörlerin yaptıkları açıklamaların yüzde 59,9'unu geriye dönük açıklamalar oluştururken, yüzde 40,1'ini ileriye dönük açıklamalar oluşturmaktadır.



Şekil 16. Blok Bazında Zamansal Odak

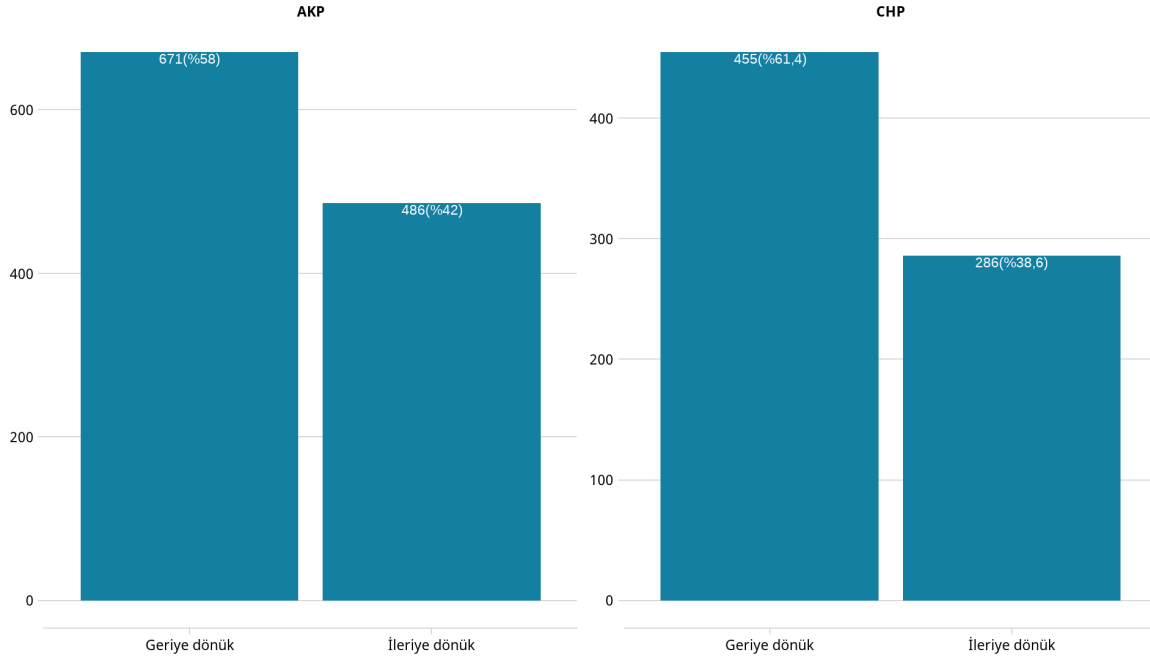
Siyasi beyanatlarda her iki blokta da ağırlıklı olarak geçmişe dönük içerik kullanıldı

Şekil 16, zamansal odağın bloklardaki yansımalarını göstermektedir. Bu grafiklere göre iktidar bloğunda yer alan siyasetçi/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 59'unu geriyeye dönük açıklamalar oluştururken yüzde 41'i ileriye yönelik açıklamalardır. Muhalefet bloğunda yer alan siyasetçi/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 61'i geriyeye dönük iken yüzde 38,2'si ileriye dönüktür.



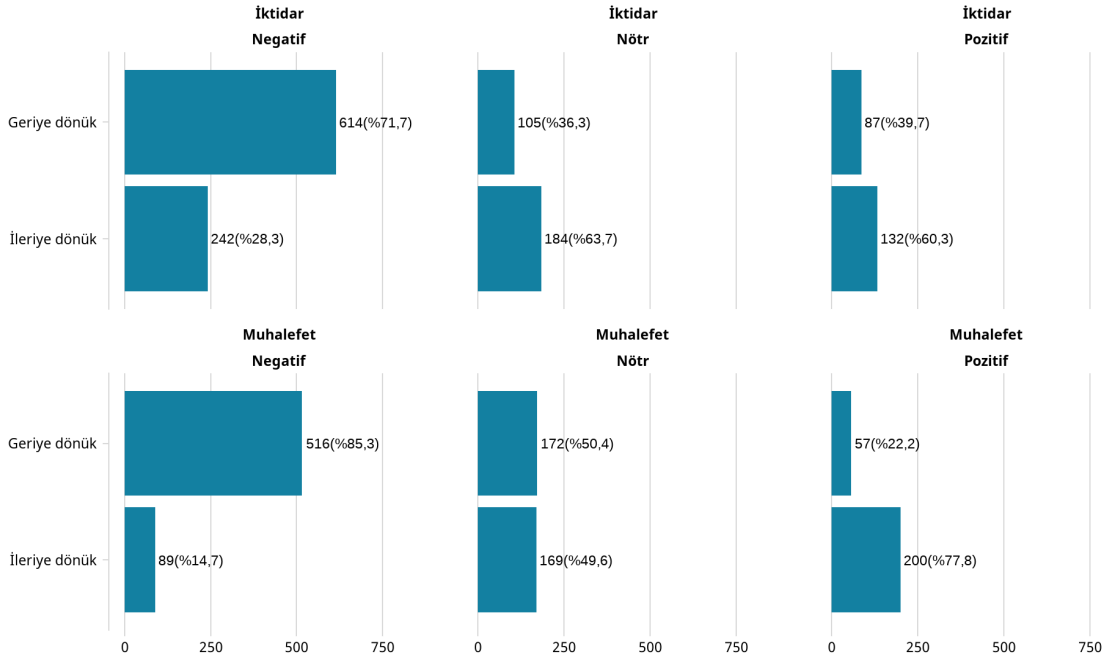
Şekil 17. İttifak Bazında Zamansal Odak

Siyasetçi/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların zamansal odağı Şekil 17’de ittifaklar özelinde incelenmiştir. Cumhur İttifakı’na mensup siyasetçi/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 59,1’i geriye dönük iken yüzde 40,9’u ileriye dönüktür. Emek ve Özgürlük İttifakı’na mensup siyasetçi/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 50,6’si geriye dönük iken yüzde 49,4’ü ileriye dönüktür. Millet İttifakı’na mensup siyasetçilerin/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 63,4’u geriye dönük iken yüzde 36,6’si ileriye dönüktür.



Şekil 18. Parti Bazında Zamansal Odak

Şekil 18, AKP ve CHP'ye mensup siyasetçi/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların zamansal odağını her iki parti için ayrı olarak göstermektedir. AKP'ye mensup siyasetçi/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 58'i geriyeye dönük iken yüzde 42'si ileriye dönüktür. CHP'ye mensup siyasetçi/siyasi aktörlerin yaptığı açıklamaların yüzde 61,4'u geriyeye dönük iken yüzde 38,6'sı ileriye dönüktür.

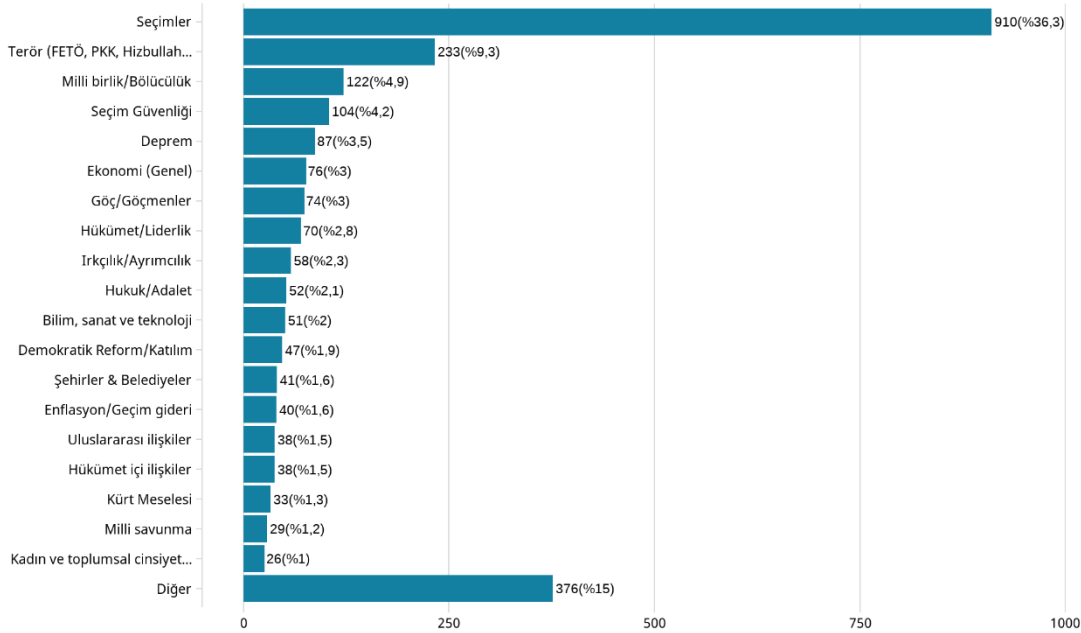


Şekil 19. Ton-Zamansal Odak ilişkisi

Şekil 19'daki analizde iktidar ve muhalefet bloklarının negatif, pozitif ve nötr içeriklerinin zamansal olarak dağılımı gösterilmektedir. İktidarın negatif içerikleri yüzde 71,7 oranıyla geriye dönük iken yüzde 28,3 oranıyla ileriye dönüktür. İktidarın pozitif içerikleri incelendiğinde ise yüzde 36,3 oranında geriye dönük, yüzde 63,7 oranında ileriye dönük olduğu görülmektedir. Öte yandan, muhalefetin negatif içerikleri incelendiğinde yüzde 85,3 oranında geriye dönük, yüzde 50,4 oranında ileriye dönük olduğu gözlemlenmektedir. Muhalefetin pozitif içerikleri ise yüzde 22,2 oranında geriye dönük iken yüzde 77,8 oranında ileriye dönüktür.

SIYASİ İÇERİK

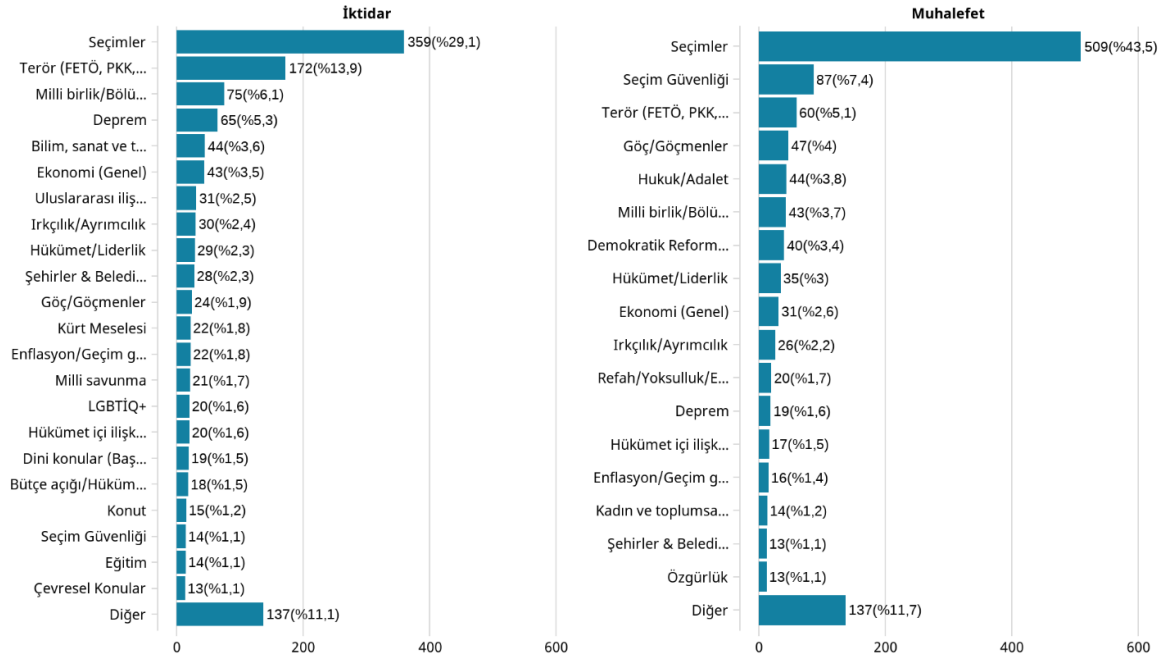
İlgili başlık altında siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarının siyasi içerik bağlamında analizi gösterilmektedir. Bu kısımda yapılan açıklamalarda yer alan siyasi konular genel, ittifak ve blok için ayrı ayrı analiz edilmiştir.



Şekil 20. Genel Siyasi İçerik

2023 Türkiye Genel Seçimleriyle ilgili gazete haberlerindeki siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarının içeriği Şekil 20’de de görüldüğü gibi, 20 ayrı kategoride incelenmiştir. Bu haberlerin yüzde 36,3’ü “Seçimler”¹, yüzde 9,3’ü “Terör”, yüzde 4,9’u “Milli birlik/Bölücülük” hakkındadır.

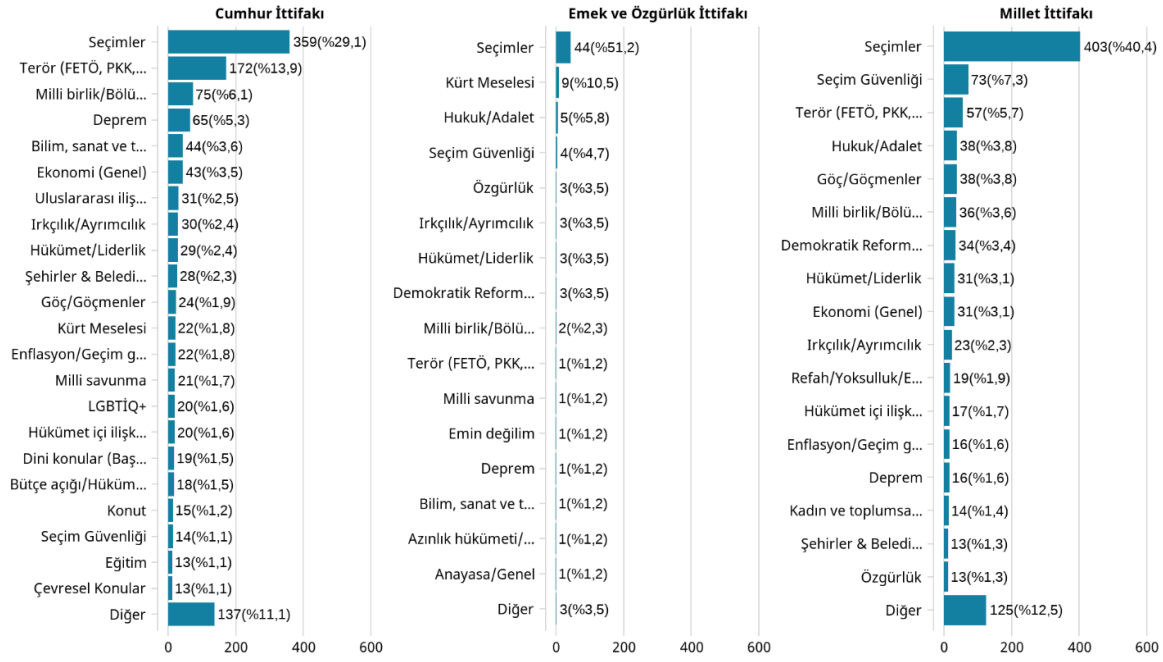
¹ Siyasi içerik içinde yer alan “Seçimler” başlığı, süreç boyunca yayımlanan haberler içinde seçim dışında herhangi bir siyasi içeriğe değinmeyen haber sayısının çokluğu nedeniyle oluşturulmuştur.



Şekil 21. Blok Bazında Siyasi İçerik

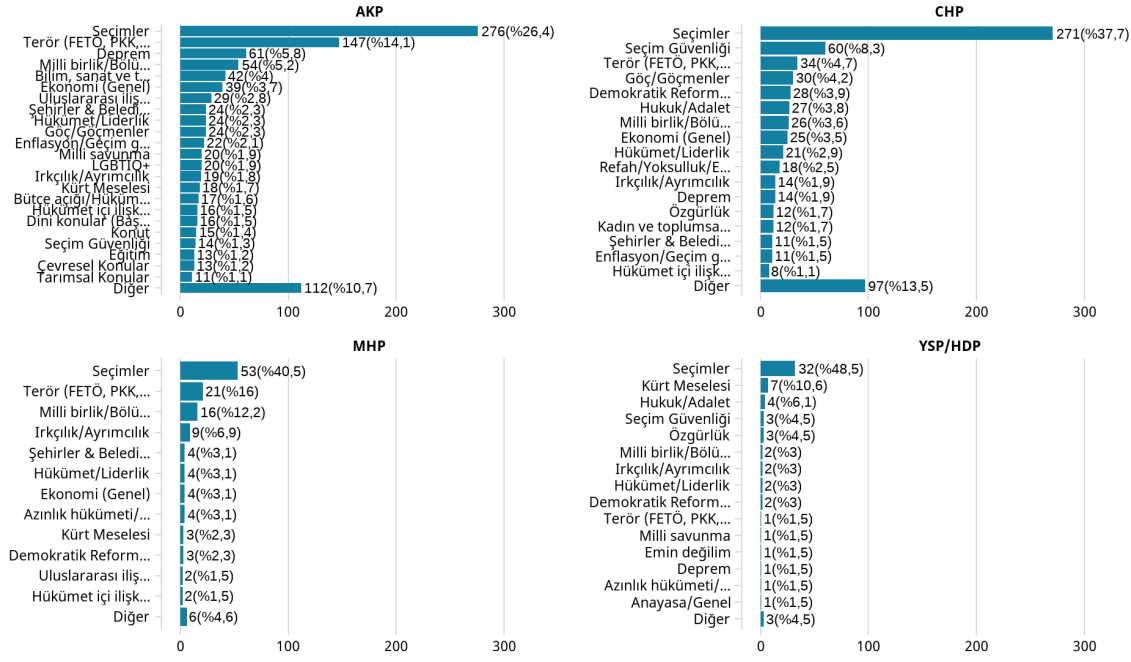
İktidar bloğunun siyasi beyanatlarında kullandığı terör vurgusu ön plana çıktı.

Şekil 21’de iktidar ve muhalefet bloklarında yer alan siyasi aktörlerin açıklamalarındaki baskın siyasi konular incelenmiştir. Bu tabloya göre gerek iktidar gerekse muhalefet bloğunda yer alan siyasi aktörlerin açıklamalarında en çok yer verdiği siyasi konu “Seçimler”dir. Öte yandan grafikte görüldüğü üzere iktidar bloğunda yer alan siyasi aktörlerin seçim dönemi boyunca yürüttükleri kampanya “Terör”, “Milli Birlik/Bölücülük” ve “Deprem” gibi konular etrafında şekillenmiştir. Yine bu grafikte görüldüğü üzere muhalefetin, seçim kampanyasında “Seçim Güvenliği”, “Terör”, “Göç/Göçmenler” konularına daha çok ağırlık verdiği gözlemlenmiştir.



Şekil 22. İttifak Bazında Siyasi İçerik

Şekil 21’de bloklar için yapılan analiz Şekil 22’de görüldüğü üzere ittifaklar özelinde yapılmıştır. Cumhur İttifakı’nın seçim dönemi gündemine aldığı siyasi konuların analizi için çıkan sonuç, bir önceki grafikte iktidar bloğu için çıkan sonuç ile beklendiği üzere aynı olmuştur. Bunun sebebi Cumhur İttifakı’nın iktidar bloğunu tek başına temsil etmesidir. Burada ilgi çekici olan, muhalefeti oluşturan iki ayrı ittifak için yapılan analizdir. Buna göre Emek ve Özgürlük İttifakı’nda yer alan siyasi aktörlerin seçim dönemi yaptığı açıklamalara bakıldığında “Seçimler” başlığından sonra öne çıkan siyasi konu “Kürt Meselesi”dir. Millet İttifakı için ise “Seçimler”, “Seçim Güvenliği”, “Terör” konuları ön plandadır.

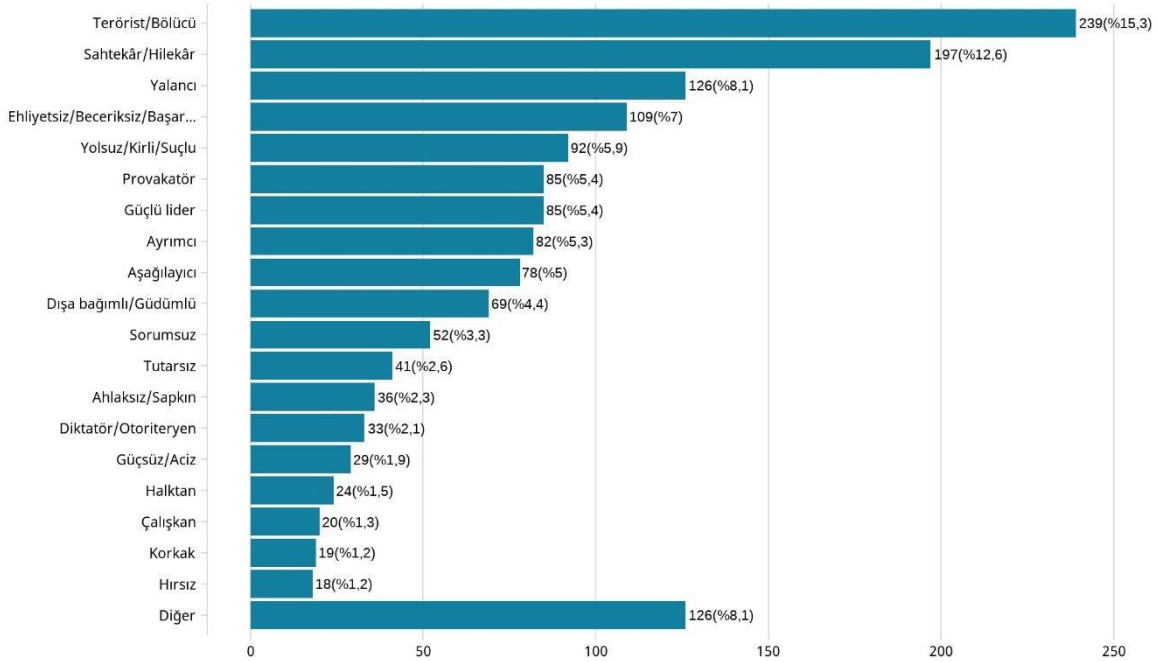


Şekil 23. Parti Bazında Siyasi İçerik

AKP, CHP, MHP ve YSP/HDP'ye mensup siyasetçilerin yaptığı açıklamalarda rakiplerine karşı kullandığı siyasi içeriklerin kullanım sıklığına göre dağılımı Şekil 23'te görülmektedir. Sonuçlar, incelenen tüm partiler için verilerin toplandığı dönem kaynaklı olarak beklendik şekilde en sık tartışılan konunun seçimler olduğunu ortaya koymuştur. AKP ve MHP'ye mensup siyasetçilerin yaptıkları açıklamalarda en sık başvurdukları ikinci içeriğin terör olduğu görülmektedir. Söz konusu içerik, AKP'ye mensup siyasetçiler tarafından yüzde 14,1 oranında tercih edilmiştir. MHP için ise açıklamalarda terör konusuna yüzde 16 oranında yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. CHP'ye mensup siyasi aktörler için ise, terör konulu siyasi içerikler yüzde 4,7 ile üçüncü sırada yer almaktadır. CHP'ye mensup siyasetçilerin açıklamalarında en sık yer verdikleri ikinci siyasi içerik yüzde 8,3 oranıyla seçim güvenliği iken, YSP/HDP için yüzde 10,6 ile Kürt meselesi gibi görülmektedir. Analiz için belirlenen kategorilerin herhangi biriyle sınıflandırılmayan siyasi içerikler "Diğer" kategorisi altında toplanmıştır. "Diğer" başlığı altında değerlendirilebilecek açıklamalara en çok yer veren iki parti yüzde 13,5 oranıyla CHP ve yüzde 10,7 oranıyla AKP olmuştur.

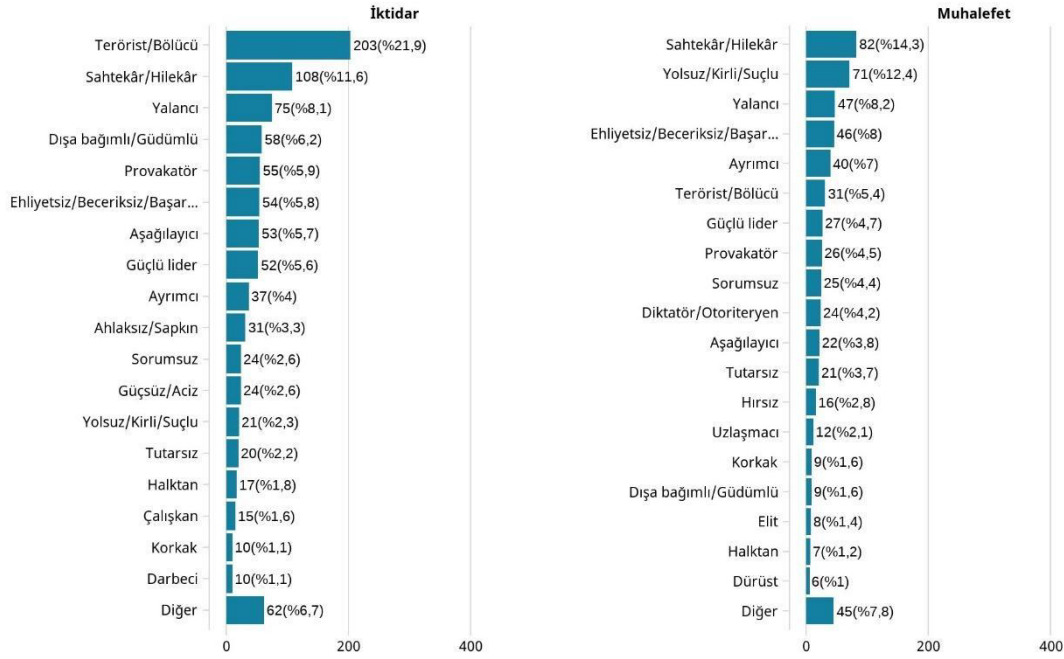
KİŞİSEL İÇERİK

Bu başlık altında açıklamaları incelenen siyasetçi/siyasi aktörlerin değindiği kişisel içerikler değerlendirilecektir. Seçim kampanyası boyunca yapılan açıklamaların kişisel içerik durumu önce genel olarak, ardından blok, ittifak ve parti bazında incelenecektir.



Şekil 24. Genel Kişisel İçerik

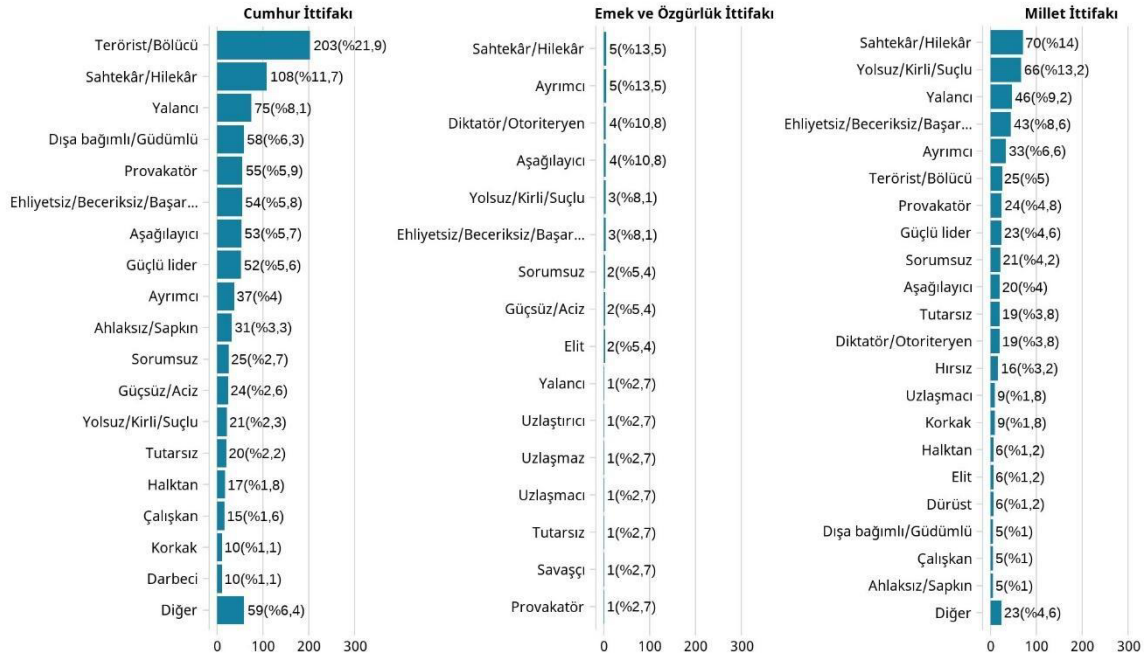
Şekil 24, araştırmada yer alan tüm gazetelerdeki kişisel içeriklerin konularına göre dağılımını göstermektedir. Yüzde 15,3 oranıyla en çok yer verilen kişisel içerik “Terörist/Bölücü” olmuştur. Bunu, yüzde 12,6 oranıyla “Sahtekâr/Hilekâr” izlemektedir. İlgili grafiğin sonuçları sosyal medya analiziyle paralellik göstermektedir. Siyasetçi açıklamalarının yüzde 8,1’i ise diğer kişisel konuları içermektedir.



Şekil 25. Blok Bazında Kişisel İçerik

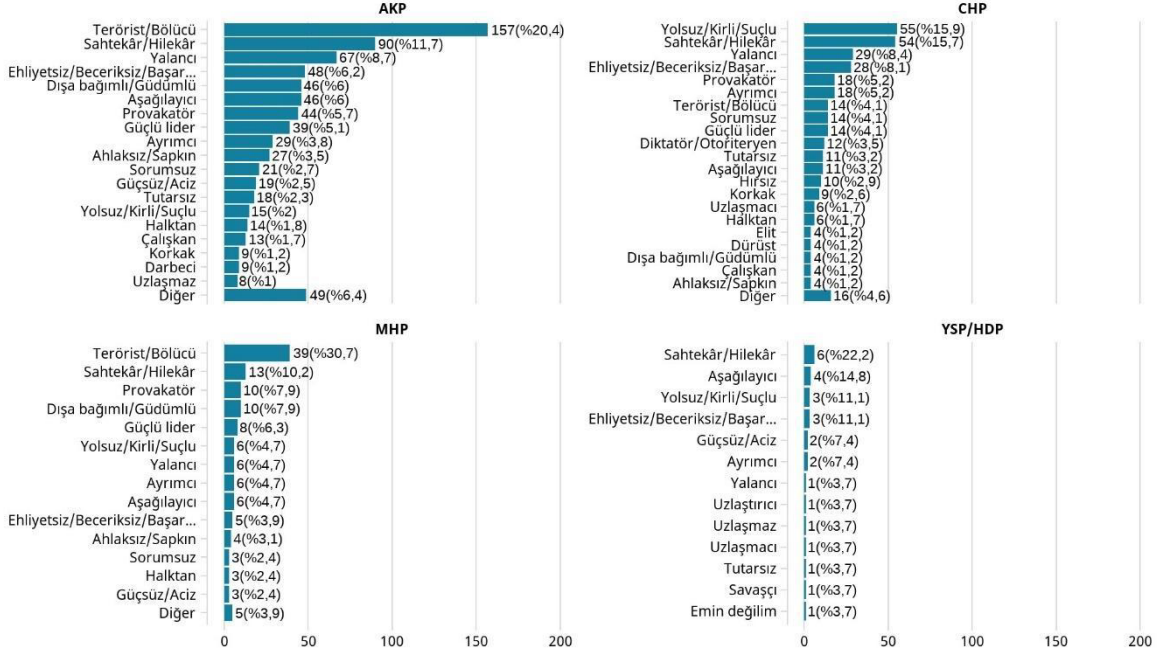
Şekil 25'te iktidar ve muhalefet bloklarının sıklıkla kullandığı kişiselleştirme kategorileri incelenmiştir. Bu tabloya göre iktidarın kullandığı kişisel içeriklerde en çok yer alan kategori "Terörist/Bölücü" iken, muhalefetin kullandığı kişisel içeriklerde en çok yer alan kategori "Sahtekâr/Hilekâr" olmuştur. Ek olarak iktidar bloğunda yer verilen kişisel içerikler; "Sahtekâr/Hilekâr", "Yalancı", "Dışa bağımlı/güdümlü" gibi kategorileri içermektedir. Öte yandan muhalefetin açıklamalarında yer alan kişisel içerik kategorileri "Yolsuz/Kirli/Suçlu", "Yalancı", "Ehliyetsiz/Beceriksiz/Başarısız" gibi kategoriler etrafında şekillenmektedir.

İktidar bloğunun siyasi beyanatlarında kullandığı kişisel içerik ile ilgili mesajlar çoğunlukla terörist vurgusu üzerinden verilirken, muhalefet bloğunun ise sahtekarlık veya hilekarlık üzerinden gerçekleşti.



Şekil 26. İttifak Bazında Kişisel İçerik

Şekil 26'da, siyasetçi/siyasi aktör açıklaması içeren gazete haberlerinin değindiği kişisel konular ve oranları ittifak bazında incelenmiştir. Cumhuriyet İttifakı'na bağlı siyasetçi/siyasi aktör açıklamalarında en sık değinilen kişisel içeriğin yüzde 21,9 oranında "Terörist/Bölücü" olduğu gözlemlenmiştir. Ek olarak bu ittifaka ait açıklamalarda siyasetçi/siyasi aktörler muhataplarını yüzde 11,7 ile "Sahtekar/Hilekar" olarak nitelendirmiştir. Emek ve Özgürlük İttifakı'na bağlı siyasetçi/siyasi aktörlerin de yüzde 13,5 oranında en sık kullandığı kişisel içerikler "Sahtekar/Hilekar" ve "Ayrımcı" olmuştur. Ayrıca bu ittifaka ait siyasetçi/siyasi aktörlerin muhataplarını yüzde 10,8 oranıyla "Diktatör/Otoriteriyen" olarak nitelendirdiği görülmektedir. Benzer şekilde Millet İttifakı'nın en sık başvurduğu kişisel içerik yüzde 14 oranında "Sahtekar/Hilekar" olmuştur. Ayrıca Millet İttifakı'na mensup siyasetçi/siyasi aktörlerin muhataplarını yüzde 13,2 oranında "Yolsuz/Kirli/Suçlu" olarak nitelendirdiği görülmektedir.



Şekil 27. Parti Bazında Kişisel İçerik

Şekil 27’de AKP, CHP, MHP ve YSP/HDP’ye mensup siyasetçilerin yaptığı açıklamalarda rakiplerine karşı kullandıkları kişisel içerikler yer almaktadır. Buna göre AKP’ye mensup siyasetçilerin yaptıkları açıklamalarda en çok “Terörist/Bölücü” içeriği yer almıştır. CHP’ye bakıldığında yüzde 15,9 ile en çok kullanılan kişisel içeriğin “Yolsuz/Kirli/Suçlu” olduğunu görülmektedir. MHP’de ise yine AKP’de olduğu gibi “Terörist/Bölücü” kategorisi ilk sıradadır. Öte yandan bu kategori MHP için yüzde 30,7 olarak gözükmemektedir ve diğer kategorilere kıyasla oldukça büyük bir farkla kullanılmıştır. YSP/HDP için ise en çok başvurulan kişisel içerik yüzde 22,2 oranıyla “Sahtekâr/Hilekâr” olarak gözlemlenmiştir. Özel hayat içeriği söz konusu olduğunda ise siyasetçi açıklamalarının çok azının, sadece 24 tanesinin özel hayat kategorisinde olduğu gözlemlenmiştir. Bu açıklamaların 7 tanesinin “Aşk hayatı (Cinsel ilişkiler, evlilik, boşanma)” içerikli olduğu, Muharrem İnce’nin kaset skandalını konu almakta olduğu görülmüştür.

EK 1: KOD KİTABI

KATEGORİLER	AÇIKLAMA	KODLAR
Gönderi Türü	Haber içeriğinin hangi türde olduğunu belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • Siyasetçi/Siyasi Aktör Açıklaması (Alıntı) • Siyasetçi/Siyasi Aktör Açıklaması (Özet) • Siyasi Haber • Seçim haberi • Miting Haberi • Köşe/Düşünce Yazısı • Yayın Haberi (Canlı) • Halk röportaj • Ünlü yorumu • Diğer
Söyleyen Parti/Kurum	Siyasi alıntının hangi parti ya da kurum tarafından dile getirildiğini belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • AKP • CHP • MHP • İyi Parti • Deva Partisi • Türkiye İşçi Partisi • Memleket Partisi • Zafer Partisi • Gelecek Partisi • Hüda-Par • YSP/HDP • TKP • Saadet Partisi • Demokrat Parti • Yeniden Refah Partisi • BBP • PKK • Herhangi Bir Siyasi Partiye Bağlı Değil • Diğer
Söyleyen İttifak	Siyasi alıntının hangi ittifak tarafından dile getirildiğini belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • Millet İttifakı • Cumhuriyet İttifakı • Emek ve Özgürlük İttifakı • Ata İttifakı • Herhangi Bir İttifaka Bağlı Değil

		<ul style="list-style-type: none"> • Diğer
Söyleyen Blok	Siyasi alıntının hangi blok tarafından dile getirildiğini belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • Muhalefet • İktidar • Herhangi bir blokta değil • Diğer
Söyleyen Kişi	Siyasi alıntının hangi siyasetçi/siyasi aktör tarafından dile getirildiğini belirtir.	<i>Manuel olarak kodlanmıştır.</i>
Söylenenin Parti/Kurum Olarak Muhatabı	Siyasi alıntının hedef aldığı kişinin hangi parti/kuruma mensup olduğunu belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • AKP • CHP • MHP • İyi Parti • Deva Partisi • Türkiye İşçi Partisi • Memleket Partisi • Zafer Partisi • Gelecek Partisi • Hüda-Par • YSP/HDP • TKP • Saadet Partisi • Demokrat Parti • Yeniden Refah Partisi • BBP • PKK • Herhangi Bir Siyasi Partiye Bağlı Değil • Diğer
Söylenenin Kişi Olarak Muhatabı	Siyasi alıntının hedef aldığı kişinin kim olduğunu belirtir.	<i>Manuel olarak kodlanmıştır.</i>
Muhatabın İttifakı	Siyasi alıntının hedef aldığı kişinin mensup olduğu ittifakı belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • Millet İttifakı • Cumhuriyet İttifakı • Emek ve Özgürlük İttifakı • Ata İttifakı • Herhangi Bir İttifaka Bağlı Değil • Diğer

Muhatabın Bloku	Siyasi alıntının hedef aldığı kişinin mensup olduğu bloğu belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • Muhalefet • İktidar • Herhangi bir blokta değil • Diğer
Söylenenin Zamansal Odağı	Siyasi alıntının geçmişten /gelecekte söz etme durumunu belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • İleriye dönük • Geriye dönük • Diğer
Söylenilenin Tonu	Siyasi alıntının negatif/pozitif içeriğe sahip olma durumunu belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • Pozitif • Negatif • Nötr • Diğer
Kişiselleştirme	Siyasi alıntı içinde kişiselleştirme olup olmadığını belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • Var • Yok • Diğer
Siyasal Konular	Siyasi alıntıda sözü geçen siyasi içeriği belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • Siyasal İçerik Yok • Avrupa Birliği • Tarımsal Konular • Şehirler & Belediyeler • Anayasa/Genel • Suç (örn; silah kontrolü) • Toplum/Ahlakın Gerilemesi • Bütçe açığı/Hükümet harcaması/mali sorumluluklar (örn; bütçe, üretim fazlası, borç) • Demokratik Reform/Katılım (örn; seçilmiş senato) • Ekonomi (Genel) • Eğitim • Enerji/Su/Gaz fiyatları • Çevresel Konular • Hükümet/Liderlik (örn; hesap verme yolsuzluğu, etik, patronaj, kurallar) • Sağlık hizmeti (örn; bekleme süreleri,

		<p>özelleştirme, 2-tier sistemi, kullanıcı harçları)</p> <ul style="list-style-type: none">● Konut● Göç/Göçmenler● Enflasyon/Geçim gideri● Hükümet içi ilişkiler● Uluslararası ilişkiler● Azınlık hükümeti/Koalisyon● Milli birlik/Bölücülük● Nüfus (örn; büyüme, nüfus yoğunluğu)● Toplu Taşıma● Irkçılık/Ayrımcılık● Terör (FETÖ, PKK, Hizbullah vs.)● Ergenekon Davası● Emekli vatandaş konuları● Vergiler● Ticaret ve endüstri● İşsizlik/işler● Türk parasının değeri● Refah/Yoksulluk/Evsizlik● Sosyal Konular/Programlar (örn; günlük bakım, kürtaj)● Kürt Meselesi● Milli savunma● Gelir güvenleri● Kadın ve toplumsal cinsiyet konuları● LGBTİQ+● Başörtüsü/Türban● Deprem● Hukuk/Adalet● Seçim Güvenliği● Seçimler● Aile● Özgürlük● Bilim, sanat ve teknoloji● Diğer
--	--	---

Kişisel İçerik	Siyasi alıntıda sözü geçen kişisel içeriği belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • Kişisel İçerik Yok • Hırsız • Deneyimsiz • Yalancı • Zeki • Çalışkan • Güçlü lider • Deneyimli • Halktan • Elit • Tutarlı • Tutarsız • Dürüst • Asker • Savaşçı • Uzlaşmaz • Uzlaşmacı • Uzlaştırıcı • Ayrımcı • Aşağılayıcı • Sorumsuz • Dışa bağımlı/Güdümlü • Terörist/Bölücü • Yolsuz/Kirli/Suçlu • Ahlaksız/Sapkın • Sahtekâr/Hilekâr • Ehliyetsiz/Beceriksiz/Başarısız • Provakatör • Yüzsüz • Darbeci • Korkak • Cesur • Diktatör/Otoriteryen • Güçsüz/Aciz • Diğer
Özel Hayat İçeriği	Siyasetçi/Siyasi aktörlerin özel yaşamını ilgilendiren konuları belirtir.	<ul style="list-style-type: none"> • Özel Hayat İçeriği Yok • Aile Hayatı • Kişisel geçmiş, çocukluk vb. • Boş zaman (Hobiler vb.)

		<ul style="list-style-type: none">• Aşk hayatı (Cinsel ilişkiler, evlilik, boşanma)• Diğer
--	--	---

REFERANSLAR

- Van Aelst, P., Sheafer, T., & Stanyer, J. (2012). The personalization of mediated political communication: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*, 13(2), 203-220.
- Çarkoğlu, A., Baruh, L., & Yıldırım, K. (2014). Press-Party Parallelism and Polarization of News Media during an Election Campaign: The Case of the 2011 Turkish Elections. *The International Journal of Press/Politics*, 19(3), 295-317. <https://doi.org/10.1177/1940161214528994>

Yazarlar:

Umut Yener Kara, Gökçe Zeybek Kabakçı, Gökçe Baydar Çavdar, Ayşe Hindioğlu, Mutlu Can Yıldırım, Didem Mina Kara, Ozan Atıkaslan, Eda Nur Yastı, Emre Toros

Proje web sayfası:

<http://tgaproject.online/>

Twitter / X

@trtrustresearch

Künye:

Kara, U. Y., Zeybek Kabakçı, G., Baydar Çavdar, G., Hindioğlu, A., Yıldırım, M. C., Kara, D. M., Atıkaslan, O., Yastı, E. N., & Toros, E. (2024, Temmuz). *Türkiye Güven Araştırması Geleneksel Medya İçerik Analizi Raporu*. <http://tgaproject.online/>



The electronic version of this publication is available under a Creative Commons Attribution-NonCommercial ShareAlike 3.0 (CC BY-NC-SA 3.0) licence. You are free to copy, distribute and transmit the publication as well as to remix and adapt it, provided it is only for non-commercial purposes, that you appropriately attribute the publication, and that you distribute it under an identical licence. For more information visit the Creative Commons website: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0>.